UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

15 päivänä syyskuuta 2016 *

Ennakkoratkaisupyyntö — Tietoyhteiskunta — Palvelujen vapaa liikkuvuus — Elinkeinonharjoittajan langaton lähiverkko (WLAN) — Asettaminen yleisön vapaasti saataville — Välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuu — Pelkkä siirtotoiminta — Direktiivi 2000/31/EY 12 artikla — Vastuun rajoittaminen — Kyseisen verkon tuntematon käyttäjä — Oikeudenhaltijoilla suojattuun teokseen olevien oikeuksien loukkaaminen — Verkon suojaamista koskeva velvollisuus — Elinkeinonharjoittajan siviilioikeudellinen vastuu

Asiassa C-484/14

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Landgericht München I (München I:n aluetuomioistuin, Saksa) on esittänyt 18.9.2014 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 3.11.2014, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Tobias Mc Fadden

vastaan

Sony Music Entertainment Germany GmbH,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto)

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja L. Bay Larsen sekä tuomarit D. Šváby, J. Malenovský (esittelevä tuomari), M. Safjan ja M. Vilaras,

julkisasiamies: M. Szpunar,

kirjaaja: hallintovirkamies V. Tourrès,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä ja 9.12.2015 pidetyssä istunnossa esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

— Tobias Mc Fadden, edustajinaan A. Hufschmid ja C. Fritz, Rechtsanwälte,

— Sony Music Entertainment Germany GmbH, edustajinaan B. Frommer, R. Bisle ja M. Hügel, Rechtsanwälte,

— Puolan hallitus, asiamiehenään B. Majczyna,

— Euroopan komissio, asiamiehinään K.-P. Wojcik ja F. Wilman,

* Oikeudenkäyntikieli: saksa.

kuultuaan julkisasiamiehen 16.3.2016 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) (EYVL 2000, L 178, s. 1) 12 artiklan 1 kohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa ovat vastakkain Tobias Mc Fadden ja Sony Music Entertainment Germany GmbH (jäljempänä Sony Music) ja jossa on kyse Mc Faddenilla mahdollisesti olevasta vastuusta siitä, että kolmas käyttää hänen ylläpitämäänsä langatonta lähiverkkoa (Wireless local area network (WLAN)) saattaakseen yleisön saataviin ilman lupaa Sony Musicin tuottaman äänitallenteen.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

Unionin oikeus

Direktiivi 98/34

3 Euroopan parlamentti ja neuvosto antoivat 22.6.1998 direktiivin 98/34/EY teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä (EYVL 1998, L 204, s. 37), jota on sittemmin muutettu 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY (EYVL 1998, L 217, s. 18; jäljempänä direktiivi 98/34).

4 Direktiivin 98/48 johdanto-osan 2 ja 19 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”2) lukuisat eri [EY:n] perustamissopimuksen 59 ja 60 artiklassa [joista on tullut SEUT 46 ja SEUT 57 artikla] tarkoitetut palvelut hyötyvät tietoyhteiskunnan tarjoamista mahdollisuuksista tarjota palveluja etäpalveluina sähköisessä muodossa ja yksittäisen palvelun vastaanottajan pyynnöstä,

– –

19) palveluilla on ymmärrettävä [EY:n] perustamissopimuksen 60 artiklan [josta on tullut SEUT 57 artikla] mukaisesti, siten kuin yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytäntö sitä tulkitsee, suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus; näin ei ole laita niiden toimien osalta, joista valtion on vastattava ilman taloudellista vastinetta erityisesti yhteiskuntaa, kulttuuria, koulutusta ja oikeutta koskevilla aloilla – –”

5 Direktiivin 98/34 1 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

– –

2) ’palvelulla’ kaikkia tietoyhteiskunnan palveluja, toisin sanoen kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä toimitettavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

– –”

Direktiivi 2000/31

6 Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 18, 41, 42 ja 50 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”(18) Tietoyhteiskunnan palveluihin kuuluu suuri määrä verkossa toteutettavia taloudellisia toimia. – – Tietoyhteiskunnan palvelut eivät rajoitu pelkästään palveluihin, joihin liittyvät verkossa tehtävät sopimukset, vaan ne koskevat, siltä osin kuin niihin liittyy taloudellista toimintaa, myös palveluja, joista niiden vastaanottaja ei maksa korvausta, kuten verkossa olevien tietojen tai kaupallisen viestinnän tarjoamista, tai tietojen etsimisen, tietoihin pääsyn ja niiden haun mahdollistavia välineitä tarjoavia palveluja. Tietoyhteiskunnan palveluihin sisältyvät myös palvelut, jotka koskevat – – yhteyden tarjoamista viestintäverkkoon – –.

– –

(41) Tällä direktiivillä pyritään erilaisten etujen väliseen tasapainoon, ja sillä luodaan periaatteet, joihin toimialan sopimukset ja standardit voivat perustua.

(42) Poikkeukset tässä direktiivissä säädetystä vastuusta koskevat ainoastaan tapauksia, joissa tietoyhteiskunnan palvelun tarjoajan toiminta rajoittuu tietoverkon teknisenä operaattorina toimimiseen ja käyttöoikeuden tarjoamiseen viestintäverkkoon, jossa kolmansien osapuolten antamia tietoja siirretään tai tallennetaan väliaikaisesti siten, että tarkoituksena on pelkästään tietojen siirron tehostaminen. Tämä toiminta on luonteeltaan puhtaasti teknistä, automaattista ja passiivista, jolloin tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaja ei tunne siirrettäviä tai tallennettavia tietoja eikä valvo niitä.

– –

(50) On tärkeää, että ehdotettu direktiivi tekijänoikeuksiin ja niiden lähioikeuksiin liittyvien tiettyjen näkökohtien yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa ja tämä direktiivi tulevat voimaan lähes samanaikaisesti, jotta yhteisön tasolla saadaan selkeät säännöspuitteet välittäjien vastuusta tekijänoikeuksien ja niiden lähioikeuksien loukkaamisesta.”

7 Kyseisen direktiivin 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Määritelmät”, säädetään seuraavaa:

”Tässä direktiivissä tarkoitetaan:

a) ’tietoyhteiskunnan palveluilla’ direktiivin [98/34] 1 artiklan 2 kohdassa tarkoitettuja palveluja;

b) ’palvelun tarjoajalla’ luonnollista tai oikeushenkilöä, joka tarjoaa tietoyhteiskunnan palvelun;

– –”

8 Mainitun direktiivin II luvun 4 jakso, jonka otsikko on ”Välittäjinä toimivien palvelun tarjoajien vastuu”, sisältää 12–15 artiklan.

9 Saman direktiivin 12 artiklassa, jonka otsikko on ”Pelkkä siirtotoiminta”, säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos tarjottava tietoyhteiskunnan palvelu muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa tai viestintäverkkoyhteyden tarjoamisesta, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa siirretyistä tiedoista, edellyttäen, että palvelun tarjoaja:

a) ei ole siirron alkuunpanija;

b) ei valitse siirron vastaanottajaa; eikä

c) valitse eikä muuta siirrettäviä tietoja.

– –

3. Tämä artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmien mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään väärinkäytökset.”

10 Direktiivin 2000/31 13 artiklan, jonka otsikko on ”Välimuistiin tallentaminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”1. Jäsenvaltioiden on varmistettava, että jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen muodostuu palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen siirrosta viestintäverkossa, palvelun tarjoaja ei ole vastuussa tämän tiedon sellaisen automaattisen, tilapäisen ja lyhytaikaisen tallentamisen osalta, jonka suorittamisen ainoana tavoitteena on muille palvelun vastaanottajille niiden pyynnöstä myöhemmin tehtävän tiedonsiirron tehostaminen, edellyttäen, että:

a) palvelun tarjoaja ei muuta tietoja;

b) palvelun tarjoaja noudattaa tietoihin pääsyä koskevia ehtoja;

c) palvelun tarjoaja noudattaa tiedon päivitystä koskevia sääntöjä, jotka on ilmoitettu toimialalla laajalti hyväksytyllä ja käytetyllä tavalla;

d) palvelun tarjoaja ei puutu toimialalla laajalti hyväksytyn ja käytetyn teknologian lailliseen käyttöön saadakseen tietoja talletetun tiedon käytöstä;

ja

e) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tallentamansa tiedon poistamiseksi tai sen saannin estämiseksi heti, kun hän on saanut tosiasiallisesti tietoonsa sen, että tieto on poistettu sieltä, missä se alun perin oli verkossa, tai että kyseisen tiedon saanti on estetty taikka tuomioistuin tai hallintoviranomainen on määrännyt poistamaan kyseisen tiedon tai estämään sen saannin.”

11 Kyseisen direktiivin 14 artiklassa, jonka otsikko on ”Säilytys (’hosting’)”, säädetään seuraavaa:

”1. Jos tietoyhteiskunnan palvelun tarjoaminen käsittää palvelun vastaanottajan toimittamien tietojen tallentamisen, jäsenvaltioiden on varmistettava, että palvelun tarjoaja ei ole vastuussa palvelun vastaanottajan pyynnöstä tallennettujen tietojen osalta, edellyttäen, että:

a) palvelun tarjoajalla ei ole tosiasiallista tietoa laittomasta toiminnasta tai tiedoista eikä hänen tiedossaan vahingonkorvausvaatimuksen kyseessä ollen ole tosiasioita tai olosuhteita, joiden perusteella toiminnan tai tietojen laittomuus on ilmeistä;

tai

b) palvelun tarjoaja toimii viipymättä tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi heti saatuaan tiedon tällaisista seikoista.

2. Edellä 1 kohtaa ei sovelleta, kun palvelun vastaanottaja toimii palvelun tarjoajan johdon tai valvonnan alaisena.

3. Tämä artikla ei vaikuta tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia jäsenvaltioiden oikeusjärjestelmän mukaisesti palvelun tarjoajaa lopettamaan tai estämään väärinkäytökset, eikä se myöskään vaikuta jäsenvaltioiden mahdollisuuteen vahvistaa menettelyjä, joita sovelletaan tietojen poistamiseen tai niihin pääsyn estämiseen.”

12 Mainitun direktiivin 15 artiklan, jonka otsikko on ”Yleisen valvontavelvollisuuden puuttuminen”, 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jäsenvaltiot eivät saa asettaa palvelun tarjoajille 12, 13 ja 14 artiklassa tarkoitettujen palvelujen toimittamisen osalta yleistä velvoitetta valvoa siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä yleistä velvoitetta pyrkiä aktiivisesti saamaan selville laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita tai olosuhteita.”

Direktiivi 2001/29/EY

13 Tekijänoikeuden ja lähioikeuksien tiettyjen piirteiden yhdenmukaistamisesta tietoyhteiskunnassa 22.5.2001 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2001/29/EY (EYVL 2001, L 167, s. 10) johdanto-osan 16 perustelukappaleessa todetaan seuraavaa:

”Verkostoympäristössä tapahtuvia toimintoja koskeva vastuu liittyy tekijänoikeuden ja lähioikeuksien lisäksi myös esimerkiksi kunnianloukkauksiin, harhaanjohtavaan mainontaan tai tavaramerkkisuojan loukkaamiseen, ja sitä käsitellään laaja-alaisesti – – direktiivissä [2000/31], jossa tietoyhteiskunnan palveluihin, kuten sähköiseen kauppaan, liittyviä oikeudellisia näkökohtia selkiinnytetään ja yhdenmukaistetaan. Tämä direktiivi olisi pantava täytäntöön samanaikaisesti sähköisestä kaupankäynnistä annetun direktiivin kanssa, koska viimeksi mainitun tarkoituksena on tarjota yhdenmukaiset yleiset periaatteet ja säännöt, joilla on merkitystä muun muassa eräiden tämän direktiivin merkittävien osien kannalta. Tämä direktiivi ei rajoita edellä mainitun direktiivin vastuukysymyksiä koskevien säännösten soveltamista.”

Direktiivi 2004/48/EY

14 Teollis- ja tekijänoikeuksien noudattamisen varmistamisesta 29.4.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2004/48/EY (EUVL 2004, L 157, s. 45 ja oikaisu EUVL 2004, L 195, s. 16) 2 artiklassa, jonka otsikko on ”Soveltamisala”, säädetään seuraavaa:

”– –

3. Tämä direktiivi ei vaikuta:

a) yleisesti – – direktiivi[in 2000/31], eikä erityisesti direktiivin [2000/31] 12–15 artiklaan;

– –”

Saksan oikeus

15 Direktiivin 2000/31 12–15 artikla on saatettu osaksi Saksan oikeutta sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista 26.2.2007 annetun lain (Telemediengesetz) (BGBl. I, s. 179), sellaisena kuin se on muutettuna viimeksi 31.3.2010 annetulla lailla (BGBl. I, s. 692; jäljempänä sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista annettu laki), 7–10 §:llä.

16 Sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista annetun lain 7 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Palvelun tarjoajat ovat yleislakien nojalla vastuussa omista tiedoistaan, jotka ne asettavat saataville niiden käyttöä varten.

(2) Jäljempänä 8–10 §:ssä tarkoitetut palvelun tarjoajat eivät ole velvollisia valvomaan siirtämiään ja tallentamiaan tietoja eivätkä selvittämään laitonta toimintaa osoittavia tosiasioita ja olosuhteita. Yleislaeissa asetetut velvoitteet tietojen poistamiseen tai niihin pääsyn estämiseen ovat voimassa myös siinä tapauksessa, ettei palvelun tarjoaja ole vastuussa 8–10 §:n nojalla. – –”

17 Sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista annetun lain 8 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Palvelun tarjoajat eivät ole vastuussa kolmannen tiedoista, jotka ne siirtävät viestintäverkossa tai joihin ne tarjoavat pääsyn niiden käyttämiseksi, jos ne

1. eivät ole siirron alkuunpanijoita,

2. eivät valitse siirron vastaanottajaa eivätkä

3. valitse tai muuta siirrettäviä tietoja.

Ensimmäistä virkettä ei sovelleta, kun palvelun tarjoaja tekee tarkoituksellisesti yhteistyötä palvelunsa jonkun vastaanottajan kanssa toteuttaakseen laittomia toimia.”

18 Tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista 9.9.1965 annetun lain (Gesetz über Urheberrecht und verwandte Schutzrechte (Urheberrechtsgesetz)) (BGBl. I, s. 1273), sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 1.10.2013 annetulla lailla (BGBl. I, s. 3728; jäljempänä tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista annettu laki), 97 §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Jos joku loukkaa tekijänoikeutta tai muuta tällä lailla suojattua oikeutta, loukattu voi vaatia loukkaajaa lopettamaan loukkauksen, ja jos on olemassa uusimisen vaara, loukattu voi vaatia loukkauksen jatkamisen kieltämistä. Kieltoa voidaan vaatia myös silloin, kun loukkaus uhkaa toteutua ensimmäisen kerran.

(2) Se, joka tahallaan tai tuottamuksesta syyllistyy tällaiseen menettelyyn, on velvollinen korvaamaan loukatulle tästä aiheutuvat vahingot. – –”

19 Tekijänoikeuksista ja lähioikeuksista annetun lain 97a §:ssä säädetään seuraavaa:

”(1) Loukatun on kehotettava loukkaajaa ennen tuomioistuinmenettelyn vireillepanoa lopettamaan loukkaus ja annettava hänelle mahdollisuus ratkaista riita siten, että hän antaa asianmukaisella sopimussakolla tehostetun sitoumuksen tällaisesta toiminnasta pidättäytymisestä.

– –

(3) Jos kehotus on perusteltu, – – välttämättömistä kustannuksista voidaan vaatia korvausta. – –”

Kansallinen oikeuskäytäntö, joka koskee tietoyhteiskunnan palvelujen tarjoajien välillistä vastuuta (Störerhaftung)

20 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että Saksan oikeuden mukaan henkilö voi joutua vastuuseen, jos hän syyllistyy joko suoraan (Täterhaftung) tai välillisesti (Störerhaftung) tekijänoikeuden tai lähioikeuksien loukkaamiseen. Saksan tuomioistuimet tulkitsevat tekijänoikeudesta ja lähioikeuksista annetun lain 97 §:ää näet siten, että loukkauksesta voi joutua vastuuseen sellainen henkilö, joka ei ole syyllistynyt tekijänä tai tämän kumppanina loukkaukseen mutta on myötävaikuttanut siihen tarkoituksellisesti (Störer).

21 Bundesgerichtshof (liittovaltion ylin tuomioistuin, Saksa) on 12.5.2010 antamassaan tuomiossa Sommer unseres Lebens (I ZR 121/08) todennut tältä osin, että internetyhteyden mahdollistavaa langatonta lähiverkkoa ylläpitävän yksityishenkilön voidaan katsoa olevan ”Störer”, jos hän ei ole suojannut verkkoaan salasanalla ja mahdollistaa siten kolmannen syyllistymisen tekijänoikeuden tai lähioikeuksien loukkaamiseen. Kyseisen tuomion mukaan on kohtuullista odottaa tällaisen verkon ylläpitäjän toteuttavan toimenpiteitä verkon suojaamiseksi esimerkiksi salasanaan perustuvalla tunnistautumisjärjestelmällä.

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymykset

22 Mc Fadden johtaa yritystä, joka tarjoaa myytäväksi tai vuokrattavaksi valo- ja ääniteknisiä laitteita.

23 Hän ylläpitää langatonta lähiverkkoa ja tarjoaa yrityksensä yhteydessä ilmaista ja anonyymia internetyhteyttä. Kyseisen internetyhteyden tarjoamiseksi Mc Fadden käyttää erään televiestintäyrityksen palveluja. Kyseinen verkkoyhteys on tarkoituksellisesti jätetty suojaamatta, jotta vieressä olevien liikkeiden asiakkaat, ohikulkijat ja naapurit saataisiin kiinnostumaan hänen yhtiöstään.

24 Mc Fadden muutti 4.9.2010 paikkeilla verkkonsa aikaisemman nimen ”mcfadden.de” nimeksi ”freiheitstattangst.de”, mikä oli ilmaisu tietosuojan puolesta ja liiallista valtion valvontaa vastaan.

25 Samana ajankohtana internetissä saatettiin Mc Faddenin ylläpitämän langattoman lähiverkon kautta yleisön saataviin maksutta ilman oikeudenhaltijoiden suostumusta eräs musiikkiteos. Mc Fadden väittää, ettei hän ole syyllistynyt väitettyyn loukkaukseen muttei myöskään pysty sulkemaan pois sitä, että joku hänen verkkonsa käyttäjistä olisi syyllistynyt siihen.

26 Kyseisen teoksen äänitteen tuottaja on Sony Music.

27 Sony Music kehotti 29.10.2010 päivätyllä kirjeellä Mc Faddenia kunnioittamaan sen oikeuksia mainittuun äänitteeseen.

28 Mc Fadden nosti tuon kehotuksen johdosta ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa negatiivisen vahvistuskanteen (”negative Feststellungsklage”). Sony Music nosti vastakanteen, jossa vaadittiin, että Mc Fadden velvoitetaan ensinnäkin maksamaan vahingonkorvausta sen suoran vastuun nojalla, joka hänellä on Sony Musicilla mainittuun äänitteeseen olevien oikeuksien loukkaamisesta, toiseksi lopettamaan Sony Musicin oikeuksien loukkaaminen seuraamuksen uhalla ja kolmanneksi korvaamaan Sony Musicille kehotusmenettelystä aiheutuneet kulut ja oikeudenkäyntikulut.

29 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin hylkäsi Mc Faddenin osalta 16.1.2014 antamallaan yksipuolisella tuomiolla viimeksi mainitun kanteen ja hyväksyi Sony Musicin vastakanteen.

30 Mc Fadden riitautti yksipuolisen tuomion ja väitti, että hänen vastuunsa on suljettu pois niiden Saksan oikeuden säännösten nojalla, joilla direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohta saatetaan osaksi Saksan oikeutta.

31 Sony Music vaati kyseisen menettelyn yhteydessä ensisijaisesti, että mainittu yksipuolinen tuomio vahvistetaan, ja toissijaisesti siinä tapauksessa, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin ei katsoisi, että Mc Faddenilla on suora vastuu, että Mc Fadden velvoitetaan maksamaan vahingonkorvausta sen Saksan oikeuskäytännön perusteella, joka koskee langattoman lähiverkon ylläpitäjien välillistä vastuuta (Störerhaftung), koska Mc Fadden ei ole suojannut langatonta lähiverkkoaan ja on sallinut näin kolmansien loukkaavan Sony Musicin oikeuksia.

32 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin toteaa ennakkoratkaisupyynnössään olevansa taipuvainen katsomaan, ettei Mc Fadden ole loukannut Sony Musicin oikeuksia henkilökohtaisesti vaan näitä oikeuksia on loukannut hänen langattoman lähiverkkonsa tuntematon käyttäjä. Se tarkastelee kuitenkin mahdollisuutta, jonka mukaan Mc Faddenille on syntynyt välillinen vastuu (Störerhaftung) siitä syystä, ettei hän ole suojannut verkkoa, jonka kautta kyseiseen loukkaukseen on voitu syyllistyä anonyymisti. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pohtii kuitenkin sitä, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa, joka on saatettu osaksi Saksan oikeutta sähköisistä tieto- ja viestintäpalveluista annetun lain 8 §:n 1 momentin ensimmäisellä virkkeellä, säädetty vapautus vastuusta esteenä Mc Faddenin vastuun syntymiselle ylipäätänsä.

33 Tämän perusteella Landgericht München I (München I:n aluetuomioistuin, Saksa) päätti lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

”1) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – –, luettuna yhdessä [tämän] direktiivin 2 artiklan a alakohdan [ja] direktiivin [98/34] 1 artiklan 2 alakohdan kanssa, sellaisena kuin se on muutettuna direktiivillä [98/48], tulkittava siten, että ilmaisulla ’tavallisesti maksetaan korvaus’ tarkoitetaan, että kansallisen tuomioistuimen on todettava

a. tarjoaako henkilö, jota asia konkreettisesti koskee ja joka vetoaa palvelun tarjoajan ominaisuuteen, tätä konkreettista palvelua tavallisesti korvausta vastaan,
b. onko markkinoilla ylipäätään palvelun tarjoajia, jotka tarjoavat tällaisia palveluja tai vastaavia palveluja korvausta vastaan, vai
c. tarjotaanko tällaisia tai vastaavia palveluja valtaosin korvausta vastaan?

2) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – – tulkittava siten, että ilmaisulla ’viestintäverkkoyhteyden tarjoami[nen]’ tarkoitetaan, että direktiivin mukaisen yhteyden tarjoamisen kannalta olennaista on pelkästään se, että tulos toteutuu tarjoamalla yhteys viestintäverkkoon (esim. internetiin)?

3) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – –, luettuna yhdessä [tämän] direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, tulkittava siten, että [mainitun direktiivin] 2 artiklan b alakohdassa tarkoitetun ’tarjonnan’ kannalta on riittävää, kun annetaan tosiasiallisesti mahdollisuus käyttää tietoyhteiskunnan palvelua eli kun konkreettisessa tapauksessa asetetaan käyttöön avoin [langaton lähiverkko], vai onko sen lisäksi tarpeen esimerkiksi harjoittaa mainontaa?

4) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – – tulkittava siten, että ilmaisulla ’ei ole vastuussa siirretyistä tiedoista’ tarkoitetaan, että kieltomääräystä, vahingonkorvauksia sekä kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen ja oikeudenkäyntimaksujen korvaamista koskevat vaatimukset, joita asianomainen saattaa esittää tekijänoikeusloukkauksen perusteella yhteyden tarjoajaa vastaan, on lähtökohtaisesti tai ainakin ensimmäisen todetun tekijänoikeusloukkauksen yhteydessä suljettu pois?

5) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – – luettuna yhdessä [tämän] direktiivin 12 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, etteivät jäsenvaltiot voi sallia sitä, että yhteyden tarjoajaa vastaan käytävässä pääasian oikeudenkäynnissä kansallinen tuomioistuin antaa

määräyksen, jonka nojalla yhteyden tarjoajaa kielletään tulevaisuudessa antamasta kolmansille mahdollisuutta saattaa konkreettista internetyhteyttä käyttäen tietty tekijänoikeudella suojattu teos internetin tiedostojenjakosivuston kautta sähköisesti saataviin?

6) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – – tulkittava siten, että pääasian olosuhteissa [tämän] direktiivin – – 14 artiklan 1 kohdan b alakohdan säännöstä sovelletaan analogisesti kieltovaatimukseen?

7) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – –, luettuna yhdessä [tämän] direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, tulkittava siten, että palvelun tarjoajaan sovellettavat vaatimukset on rajoitettu koskemaan sitä, että palvelun tarjoaja on jokainen luonnollinen tai oikeushenkilö, joka tarjoaa tietoyhteiskunnan palvelun?

8) Jos seitsemänteen kysymykseen vastataan kieltävästi, mitä muita vaatimuksia palvelun tarjoajalle on asetettava – – direktiivin [2000/31] – – 2 artiklan b alakohtaa tulkittaessa?

9) Onko – – direktiivin [2000/31] – – 12 artiklan 1 [kohtaa] – – kun otetaan huomioon immateriaalioikeuksien suojaa koskeva perusoikeus, joka perustuu omistusoikeuteen (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 17 artiklan 2 kohta), sekä – – direktiivien [2001/29 ja 2004/48] säännökset – – ja kun otetaan huomioon tiedonvälityksen vapaus ja elinkeinovapautta koskeva unionin perusoikeus (Euroopan unionin perusoikeuskirjan 16 artikla), tulkittava siten, ettei se ole esteenä kansallisen tuomioistuimen – – antamalle ratkaisulle, jolla yhteyden tarjoaja velvoitetaan vastaamaan menettelyn kuluista ja määrätään lopettamaan tulevaisuudessa sen mahdollistaminen, että kolmannet voivat konkreettista internetyhteyttä käyttäen saattaa tietyn tekijänoikeudella suojatun teoksen tai sen osia sähköisesti saataviin tiedostojenjakosivuston kautta, ja jonka nojalla yhteyden tarjoaja voi siten valita, mihin teknisiin toimenpiteisiin hän käytännössä ryhtyy tämän määräyksen noudattamiseksi?

[10)] Päteekö tämä myös silloin, jos yhteyden tarjoaja voi noudattaa tuomioistuimen määräämää kieltoa tosiasiallisesti vain sulkemalla internetyhteyden tai suojaamalla sen salasanalla tai valvomalla kaikkea yhteyttä käyttäen tapahtuvaa viestintää tutkiakseen, välitetäänkö tiettyä tekijänoikeudella suojattua teosta toistamiseen lainvastaisesti, kun se on todettu jo aikaisemmin eikä vasta pakkotäytäntöönpano- tai rangaistusmenettelyssä?”

Ennakkoratkaisukysymysten tarkastelu

Ensimmäinen kysymys

34 Ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin pyrkii ensimmäisellä kysymyksellään selvittämään, voiko kantajan pääasiassa tarjoaman kaltainen palvelu, joka muodostuu julkisen ja maksuttoman langattoman viestintäverkon saataville asettamisesta, kuulua direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdan soveltamisalaan.

35 Tämän perusteella on katsottava, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee ensimmäisellä kysymyksellään lähinnä, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan a alakohdan ja direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdan kanssa, tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen viestintäverkon ylläpitäjän tarjoama palvelu, joka muodostuu kyseisen verkon maksuttomasta yleisön käyttöön asettamisesta, on tuossa ensimmäiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitettu ”tietoyhteiskunnan palvelu”.

36 Heti alkuun on korostettava, ettei direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa eikä kyseisen direktiivin 2 artiklassa ole määritelty käsitettä ”tietoyhteiskunnan palvelu”. Viimeksi mainitussa artiklassa viitataan kuitenkin tässä tarkoituksessa direktiiviin 98/34.

37 Tältä osin yhtäältä direktiivin 94/48 johdanto-osan 2 ja 19 perustelukappaleesta seuraa, että direktiivissä 98/34 käytetyllä palvelun käsitteellä on ymmärrettävä tarkoitettavan samaa kuin SEUT 57 artiklassa olevalla palvelun käsitteellä. Kyseisen 57 artiklan mukaan palveluilla tarkoitetaan muun muassa suorituksia, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

38 Toisaalta direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdan mukaan ”tietoyhteiskunnan palvelulla” tarkoitetaan kaikkia etäpalveluina sähköisessä muodossa palvelun vastaanottajan henkilökohtaisesta pyynnöstä tarjottavia palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

39 Näin ollen on katsottava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitetut tietoyhteiskunnan palvelut ovat yksinomaan palveluja, joista tavallisesti maksetaan korvaus.

40 Tätä päätelmää tukee direktiivin 2000/31 johdanto-osan 18 perustelukappale, jossa todetaan, että vaikka tietoyhteiskunnan palvelut eivät rajoitu pelkästään palveluihin, joihin liittyvät verkossa tehtävät sopimukset, vaan ne koskevat myös muita palveluja, näin on sillä edellytyksellä, että kyseisiin palveluihin liittyy taloudellista toimintaa.

41 Tämän perusteella ei siis kuitenkaan voida päätellä, ettei maksutta tarjottua taloudellista palvelua voida milloinkaan pitää direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa tarkoitettuna tietoyhteiskunnan palveluna. Korvausta palvelun tarjoajan taloudellisen toimintansa yhteydessä tarjoamasta palvelusta eivät näet välttämättä maksa sen vastaanottajat (ks. vastaavasti tuomio 11.9.2014, Papasavvas, C-291/13, EU:C:2014:2209, 28 ja 29 kohta).

42 Näin on etenkin silloin, kun palvelun tarjoaja tarjoaa maksutta suorittamansa palvelun myymiensä tavaroiden tai tarjoamiensa palvelujen mainostamiseksi, koska kyseisen toiminnan kustannukset sisällytetään silloin näiden tavaroiden tai palvelujen myyntihintaan (tuomio 26.4.1988, Bond van Adverteerders ym., 352/85, EU:C:1988:196, 16 kohta ja tuomio 11.4.2000, Deliège, C-51/96 ja C-191/97, EU:C:2000:1999, 56 kohta).

43 Edellä esitetyn perusteella ensimmäiseen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan a alakohdan ja direktiivin 98/34 1 artiklan 2 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen viestintäverkon ylläpitäjän tarjoama palvelu, joka muodostuu kyseisen verkon maksuttomasta yleisön käyttöön asettamisesta, on tuossa ensimmäiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitettu ”tietoyhteiskunnan palvelu”, jos asianomainen palvelun tarjoaja suorittaa sen myymiensä tavaroiden tai tarjoamiensa palvelujen mainostamiseksi.

Toinen ja kolmas kysymys

44 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee toisella ja kolmannella kysymyksellään, jotka on käsiteltävä yhdessä, lähinnä, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että jotta kyseisessä säännöksessä tarkoitettu palvelu, joka muodostuu viestintäverkkoyhteyden tarjoamisesta, voidaan katsoa tarjotuksi, edellytetään pelkästään, että kyseinen yhteys on asetettu saataville, vai onko myös muiden vaatimusten täytyttävä.

45 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa erityisesti tietää, onko viestintäverkkoyhteyden tarjoamisen lisäksi tarpeen yhtäältä, että palvelun vastaanottajan ja tarjoajan välillä on sopimussuhde, ja toisaalta, että palvelun tarjoaja mainostaa mainittua palvelua.

46 Tältä osin ensimmäiseksi direktiivin 2000/31 12 artiklan, jonka otsikko on ”Pelkkä siirtotoiminta”, sanamuodosta ilmenee, että kyseisessä säännöksessä tarkoitetun palvelun tarjoamisen on merkittävä tietojen siirtämistä viestintäverkossa.

47 Mainitussa säännöksessä todetaan lisäksi, että tuossa samassa säännöksessä säädetty vastuuta koskeva poikkeus pätee ainoastaan siirrettyjen tietojen osalta.

48 Direktiivin 2000/31 johdanto-osan 42 perustelukappaleesta seuraa lopuksi, että ”pelkkä siirtotoiminta” on luonteeltaan puhtaasti teknistä, automaattista ja passiivista.

49 Tästä ilmenee, että viestintäverkkoyhteyden tarjoaminen ei saa ylittää tällaisen vaaditun tietojen siirron toteuttamisen varmistavan teknisen, automaattisen ja passiivisen prosessin rajoja.

50 Direktiivin 2000/31 muista säännöksistä ja direktiivillä tavoitelluista päämääristä ei toiseksi ilmene, että viestintäverkkoyhteyden tarjoamisen on täytettävä muita vaatimuksia, joihin kuuluu esimerkiksi se, että kyseisen palvelun vastaanottajan ja tarjoajan välillä on sopimussuhde, tai se, että palvelun tarjoaja turvautuu mainostamiseen mainitun palvelun myynnin edistämiseksi.

51 Voidaan tosin kiinnittää huomiota siihen, että direktiivin 2000/31 2 artiklan b alakohdan saksankielisessä versiossa viitataan verbiin ”anbieten”, jonka voitaisiin ymmärtää viittaavan ajatukseen sopimustarjouksesta ja tästä syystä eräänlaiseen mainonnan muotoon.

52 Unionin oikeuden määräysten ja säännösten yhdenmukaisen soveltamisen ja siten myös yhdenmukaisen tulkinnan välttämättömyys estää kuitenkin sen, että epävarmassa tilanteessa tietyn määräyksen tai säännöksen sanamuotoa tarkasteltaisiin erikseen vain yhden kieliversion yhteydessä, ja edellyttää päinvastoin, että sitä tulkitaan ja sovelletaan muilla virallisilla kielillä laadittujen versioiden valossa (tuomio 9.6.2011, Eleftheri tileorasi ja Giannikos, C-52/10, EU:C:2011:374, 23 kohta).

53 Mainitun 2 artiklan b alakohdan muissa kieliversioissa ja etenkin espanjan-, tšekin-, englannin-, ranskan-, italian-, puolan- tai slovakiankielisissä versioissa käytetään verbejä, jotka eivät ilmaise tällaista sopimustarjouksen tai mainonnan ajatusta.

54 Edellä esitetyn perusteella toiseen ja kolmanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jotta kyseisessä säännöksessä tarkoitettu palvelu, joka muodostuu viestintäverkkoyhteyden tarjoamisesta, voidaan katsoa tarjotuksi, edellytetään, että kyseinen yhteys ei ylitä vaaditun tietojen siirron toteuttamisen varmistavan teknisen, automaattisen ja passiivisen prosessin rajoja, eikä muiden lisävaatimusten ole täytyttävä.

Kuudes kysymys

55 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee kuudennella kysymyksellään, joka on käsiteltävä kolmanneksi, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, että saman direktiivin 14 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä edellytystä sovelletaan analogisesti kyseiseen 12 artiklan 1 kohtaan.

56 Tältä osin direktiivin 2000/31 itse rakenteesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä halusi erottaa toisistaan pelkkää siirtämistä, tiedon tallentamista välimuistiin ja säilytystä koskeviin toimintoihin sovellettavat järjestelmät, koska näitä toimintoja säännellään kyseisen direktiivin eri säännöksillä.

57 Tässä yhteydessä mainitun direktiivin 12 artiklan 1 kohdan, 13 artiklan 1 kohdan ja 14 artiklan 1 kohdan vertailusta ilmenee, että noissa säännöksissä säädetyille vastuuta koskeville poikkeuksille on asetettu erilaiset soveltamisedellytykset sen mukaan, minkälaisesta toiminnasta on kyse.

58 Erityisesti direktiivin 2000/31 14 artiklan, jonka otsikko on ”Säilytys (’hosting’)”, 1 kohdassa säädetään muun muassa, että jotta internetsivustojen palveluntuottajiin voidaan soveltaa kyseisessä säännöksessä vahvistettua vastuuta koskevaa poikkeusta, kyseisten palveluntuottajien on toimittava viipymättä heti saatuaan tiedon laittomasta tiedosta kyseisen tiedon poistamiseksi tai siihen pääsyn estämiseksi.

59 Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdan mukaan siinä viestintäverkkoyhteyden tarjoajien hyväksi säädetyn vastuuta koskevan poikkeuksen soveltaminen ei edellytä tällaisen edellytyksen täyttymistä.

60 Kuten julkisasiamies on ratkaisuehdotuksensa 100 kohdassa korostanut, yhtäältä internetsivuston säilyttämispalvelun tarjoajan tilanne ja toisaalta viestintäverkkoyhteyden tarjoajan tilanne eivät vastaa toisiaan direktiivin 2000/31 14 artiklan 1 kohdassa vahvistetun edellytyksen kannalta.

61 Kyseisen direktiivin johdanto-osan 42 perustelukappaleesta näet ilmenee, että mainitussa direktiivissä vahvistettua vastuuta koskevista poikkeuksista on säädetty siitä syystä, että kaikki kyseessä olevien palvelujen tarjoajien eri ryhmien ja etenkin viestintäverkkoyhteyden tarjoajien ja internetsivustojen säilyttämispalvelun tarjoajan harjoittamat toiminnot ovat luonteeltaan puhtaasti teknisiä, automaattisia ja passiivia ja että tällaiset palvelun tarjoajat eivät näin ollen tunne siirrettäviä tai tallennettavia tietoja eivätkä valvo niitä.

62 Tämän johdosta internetsivuston säilyttämispalvelun tarjoajan tarjoama palvelu, joka muodostuu tietojen tallentamisesta, on jatkuvaa. Kyseinen palvelun tarjoaja voi siis saada selville tiettyjen tallentamiensa tietojen laittomuuden kyseisen tallentamisen jälkeen ja ajankohtana, jolloin se voi edelleen poistaa kyseiset tiedot tai estää niihin pääsyn.

63 Viestintäverkkoyhteyden tarjoajan osalta sitä vastoin sen tarjoama tietojensiirtopalvelu ei tavallisesti jatku ajallisesti, joten se ei tiedot siirrettyään voi enää valvoa niitä millään tavalla. Tässä tilanteessa viestintäverkkoyhteyden tarjoaja ei internetsivuston säilyttämispalvelun tarjoajasta poiketen voi useimmiten enää toteuttaa myöhemmin toimia tiettyjen tietojen poistamiseksi tai niihin pääsyn estämiseksi.

64 Tämän tuomion 54 kohdasta seuraa joka tapauksessa, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa ei säädetä mistään muusta kuin siitä vaatimuksesta, joka koskee kyseessä olevan palvelun osalta viestintäverkkoyhteyden tarjoamista, ja kyseinen yhteys ei saa ylittää vaaditun tietojen siirron toteuttamisen varmistavan teknisen, automaattisen ja passiivisen prosessin rajoja.

65 Edellä esitetyn perusteella kuudenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että saman direktiivin 14 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä edellytystä ei sovelleta analogisesti kyseiseen 12 artiklan 1 kohtaan.

Seitsemäs ja kahdeksas kysymys

66 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee seitsemännellä ja kahdeksannella kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä neljänneksi, lähinnä, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, tulkittava siten, että kyseisessä säännöksessä mainitun vaatimuksen lisäksi on olemassa sellaisia muita vaatimuksia, jotka viestintäverkkoyhteyden tarjoavan palvelun tarjoajan on täytettävä.

67 Tältä osin direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa, luettuna yhdessä kyseisen direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, säädetään nimenomaisesti vain yhdestä ainoasta tällaista palvelun tarjoajaa koskevasta vaatimuksesta eli vaatimuksesta, jonka mukaan palvelun tarjoajan on oltava tietoyhteiskunnan palvelun tarjoava luonnollinen henkilö tai oikeushenkilö.

68 Tältä osin mainitusta 41 perustelukappaleesta ilmenee, että unionin lainsäätäjä pyrki direktiivin 2000/31 antaessaan erilaisten etujen väliseen tasapainoon. Tästä seuraa, että kyseisellä direktiivillä kokonaisuudessaan ja etenkin sen 12 artiklan 1 kohdalla, luettuna yhdessä sen 2 artiklan b alakohdan kanssa, on katsottava ilmaistavan kyseistä unionin lainsäätäjän vahvistamaa tasapainoa.

69 Tämän perusteella unionin tuomioistuimen tehtävänä ei ole korvata unionin lainsäätäjää asettamalla kyseisen säännöksen soveltamiselle edellytyksiä, joista tuossa säännöksessä ei säädetä.

70 Jos näet katsotaan, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa säädetyn poikkeuksen soveltaminen edellyttää sellaisten vaatimusten noudattamista, joita unionin lainsäätäjä ei ole nimenomaisesti tarkastellut, kyseisen tasapaino voisi vaarantua.

71 Edellä esitetyn perusteella seitsemänteen ja kahdeksanteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, on tulkittava siten, ettei kyseisessä säännöksessä mainitun vaatimuksen lisäksi ole olemassa sellaisia muita vaatimuksia, jotka viestintäverkkoyhteyden tarjoavan palvelun tarjoajan on täytettävä.

Neljäs ennakkoratkaisukysymys

72 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee neljännellä kysymyksellään, joka on tutkittava viidenneksi, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa siitä, että hänen oikeuksiaan teokseen on loukattu, vaatii kyseisen loukkauksen jatkamisen kieltämistä, korvausta sekä kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen ja oikeudenkäyntikulujen maksamista viestintäverkkoyhteyden tarjoajalta, jonka palveluja on käytetty tuossa loukkauksessa.

73 Tältä osin on huomautettava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohdassa säädetään, että jäsenvaltioiden on varmistettava, että palvelun tarjoajien, jotka tarjoavat viestintäverkkoyhteyspalvelun, ei katsota olevan vastuussa kyseisen palvelun vastaanottajien niille siirtämistä tiedoista niiden kolmen edellytyksen täyttyessä, jotka on esitetty kyseisessä säännöksessä ja joiden mukaan kyseiset palvelun tarjoajat eivät ole tällaisen siirron alkuunpanijoita, ne eivät valitse kyseisen siirron vastaanottajaa ja ne eivät valitse eivätkä muuta siirrettäviä tietoja.

74 Tästä seuraa, että kun mainitut edellytykset täyttyvät, viestintäverkkoyhteyden tarjoavan palvelun tarjoajan vastuu ei synny, ja on siis kaikissa tilanteissa suljettu pois, että tekijänoikeuden haltija voisi vaatia kyseiseltä palvelujen tarjoajalta korvausta sillä perusteella, että kolmannet ovat käyttäneet kyseistä verkkoyhteyttä hänen oikeuksiensa loukkaamiseen.

75 Tämän johdosta kaikissa tilanteissa on myös suljettu pois, että tekijänoikeuden haltija voisi vaatia hänen korvausvaatimuksensa tekemiseen liittyvien kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen tai oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Jotta tällainen liitännäinen vaatimus voisi olla perusteltu, se edellyttää näet sitä, että päävaatimus itsessään on perusteltu, mutta direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohta on esteenä tälle.

76 Direktiivin 2000/31 12 artiklan 3 kohdassa täsmennetään kuitenkin, että kyseinen artikla ei vaikuta kansallisen tuomioistuimen tai hallintoviranomaisen mahdollisuuteen vaatia palvelun tarjoajaa lopettamaan tekijänoikeuksien loukkaamisen tai estämään se.

77 Näin ollen silloin, kun kolmas on syyllistynyt loukkaukseen sellaisen internetyhteyden kautta, jonka viestintäverkkoyhteyden tarjoaja on antanut sen käyttöön, mainitun direktiivin 12 artiklan 1 kohta ei ole esteenä sille, että henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa kyseisestä loukkauksesta, vaatii kansalliselta viranomaiselta tai tuomioistuimelta, että kyseistä verkkoyhteydentarjoajaa kielletään sallimasta tuon loukkauksen jatkaminen.

78 Tämän johdosta on katsottava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohta ei erikseen tarkasteltuna ole esteenä myöskään sille, että tuo sama henkilö voi vaatia edellä olevassa kohdassa mainitun kaltaiseen vaatimukseen liittyvien kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen ja oikeudenkäyntikulujen korvaamista.

79 Edellä esitetyn perusteella neljänteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa siitä, että hänen oikeuksiaan teokseen on loukattu, voi vaatia viestintäverkkoyhteyden tarjoajalta korvausta sillä perusteella, että kolmannet ovat käyttäneet yhtä näistä yhteyksistä hänen oikeuksiensa loukkaamiseen, ja hänen korvausvaatimukseensa liittyvien kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen tai oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Kyseistä säännöstä on sitä vastoin tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että kyseinen henkilö vaatii tuon loukkauksen jatkamisen kieltämistä ja kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen ja oikeudenkäyntikulujen maksamista viestintäverkkoyhteyden tarjoajalta, jonka palveluja on käytetty tuossa loukkauksessa, jos kyseisillä vaatimuksilla pyritään siihen, että kansallinen viranomainen tai tuomioistuin antaa määräyksen, jolla kyseistä verkkoyhteyden tarjoajaa kielletään sallimasta mainitun loukkauksen jatkaminen, tai ne johtuvat tällaisen määräyksen antamisesta.

Viides, yhdeksäs ja kymmenes kysymys

80 Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin tiedustelee viidennellä, yhdeksännellä ja kymmenennellä kysymyksellään, jotka on tutkittava yhdessä kuudenneksi, onko direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 12 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava – kun otetaan huomioon perusoikeuksien suojasta ilmenevät vaatimukset sekä direktiiveissä 2001/29 ja 2004/48 säädetyt säännöt – siten, että se on esteenä sellaisen määräyksen antamiselle, jolla – kuten pääasiassa kyseessä olevalla määräyksellä – sellaisen viestintäverkkoyhteyden tarjoaja, jonka avulla yleisö voi luoda yhteyden internetiin, velvoitetaan sakon uhalla estämään kolmansia saattamasta yleisön saataviin kyseisen internetyhteyden kautta tietty tekijänoikeudella suojattu teos tai sen osat, internetin tiedostojenjakosivustolla (peer-to-peer), jos kyseisellä verkkoyhteyden tarjoajalla on tosin valittavanaan teknisiä toimenpiteitä mainitun määräyksen noudattamiseksi mutta jo nyt on osoitettu, että ainoat toimenpiteet, jotka tämä voisi toteuttaa käytännössä, ovat internetyhteyden sulkeminen, yhteyden suojaaminen salasanalla tai kaikkien kyseisen yhteyden kautta siirrettyjen tietojen tutkiminen.

81 Aluksi on todettava olevan selvää, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen pääasiassa tarkasteleman kaltainen määräys kuuluu – siltä osin kuin sillä vaaditaan viestintäverkkoyhteyden tarjoajaa estämään tekijänoikeuden lähioikeuden loukkaamisen uusiminen – Euroopan unionin perusoikeuskirjan (jäljempänä perusoikeuskirja) 17 artiklan 2 kohdassa tarkoitetun immateriaalioikeuksien suojaa koskevan perusoikeuden suojan piiriin.

82 Lisäksi siltä osin kuin yhtäältä mainitulla määräyksellä kyseiselle viestintäverkkoyhteyden tarjoajalle asetetaan velvoite, joka voi vaikuttaa sen taloudelliseen toimintaan, ja toisaalta kyseinen määräys voi rajoittaa tällaisen palvelun vastaanottajilla olevaa vapautta saada yhteys internetiin, on todettava, että kyseinen määräys on ristiriidassa kyseisen yhteyden tarjoajalla olevan elinkeinovapautta koskevan oikeuden, jota suojellaan perusoikeuskirjan 16 artiklalla, ja kyseisillä vastaanottajilla olevan tiedonvälityksen vapautta koskevan oikeuden, jonka suojelu on varmistettu perusoikeuskirjan 11 artiklalla, kanssa.

83 Kun useat unionin oikeudessa suojellut perusoikeudet kilpailevat keskenään, viranomaisten tai asianomaisen kansallisen tuomioistuimen on huolehdittava siitä, että kyseisten oikeuksien välillä on oikeudenmukainen tasapaino (ks. vastaavasti tuomio 29.1.2008, Promusicae, C-275/06, EU:C:2008:54, 68 ja 70 kohta).

84 Unionin tuomioistuin on tältä osin jo katsonut, että määräyksellä, jolla viestintäverkkoyhteyden tarjoajan tehtäväksi annetaan määrittää sillä tarkoitetun tuloksen saavuttamiseksi toteutettavat konkreettiset toimenpiteet, voidaan tietyin edellytyksin saavuttaa kyseinen oikeudenmukainen tasapaino (ks. vastaavasti tuomio 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, 62 ja 63 kohta).

85 Tässä tapauksessa ennakkoratkaisupyynnöstä ilmenee, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin lähtee siitä, että toimenpiteitä, jotka määräyksen adressaatti voi käytännössä toteuttaa, on vain kolme eli se voi tutkia kaikki internetyhteyden kautta siirretyt tiedot, sulkea kyseisen yhteyden tai suojata yhteyden salasanalla.

86 Unionin tuomioistuin tutkii siis tarkasteltavana olevan määräyksen yhteensoveltuvuutta unionin oikeuden kanssa yksinomaan näiden kolmen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen tarkasteleman toimenpiteen perusteella.

87 Ensimmäiseksi on todettava kaikkien siirrettyjen tietojen valvonnasta, että tällainen toimenpide on hylättävä heti alkuun, sillä se on vastoin direktiivin 2000/31 15 artiklan 1 kohtaa, jossa kielletään asettamasta muun muassa viestintäverkkoyhteyden tarjoajille yleinen velvoite valvoa siirtämiään tietoja.

88 Toiseksi toimenpiteestä, joka muodostuu internetyhteyden sulkemisesta kokonaan, on todettava, että sen täytäntöönpano johtaisi sen henkilön elinkeinovapauden tuntuvaan loukkaamiseen, joka harjoittaa – vaikka vain liitännäisestikin – taloudellista toimintaa, joka muodostuu internetyhteyden tarjoamisesta, koska kyseiseltä henkilöltä kiellettäisiin tästä syystä kokonaan tuon toiminnan jatkaminen tekijänoikeuden vähäisen loukkauksen lopettamiseksi ilman, että harkittaisiin sellaisten toimenpiteiden toteuttamista, jotka ovat kyseisen vapauden kannalta vähemmän haitallisia.

89 Tämän perusteella tällaista toimenpidettä on pidettävä yhteen sovitettavien perusoikeuksien välisen oikeudenmukaisen tasapainon varmistamista koskevan vaatimuksen vastaisena (ks. vastaavasti kieltomääräyksestä tuomio 24.11.2011, Scarlet Extended, C-70/10, EU:C:2011:771, 49 kohta ja analogisesti tuomio 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, 35 ja 41 kohta).

90 Siltä osin kuin on kolmanneksi kyse toimenpiteestä, joka muodostuu internetyhteyden suojaamisesta salasanalla, on korostettava, että kyseisellä toimenpiteellä voidaan rajoittaa sekä viestintäverkkoyhteyspalvelun tarjoavan palvelun tarjoajan oikeutta elinkeinovapauteen että kyseisen palvelun vastaanottajien oikeutta tiedonvälityksen vapauteen.

91 On kuitenkin todettava ensimmäiseksi, että tällaisella toimenpiteellä ei aiheuteta haittaa viestintäverkkoyhteyden tarjoajalla elinkeinovapauteen olevan oikeuden keskeiselle sisällölle, koska sillä vain muutetaan marginaalisesti yhtä kyseisen tarjoajan toiminnan harjoittamisen teknisistä yksityiskohdista.

92 Toiseksi toimenpide, joka muodostuu internetyhteyden suojaamisesta, ei ole sellainen, että sillä voidaan loukata viestintäverkkoyhteyttä koskevan palvelun vastaanottajilla tiedonvälityksen vapauteen olevan oikeuden keskeistä sisältöä, koska sillä vain vaaditaan näiltä viimeksi mainituilta, että ne pyytävät salasanaa, kun otetaan lisäksi huomioon, että kyseinen yhteys on vain yksi useista keinoista päästä internetiin.

93 Oikeuskäytännöstä ilmenee tosin kolmanneksi, että toteutetun toimenpiteen on oltava tarkasti kohdennettu siinä mielessä, että sillä on voitava lopettaa tekijänoikeuden tai lähioikeuden loukkaus, johon kolmas on syyllistynyt, niin, ettei tällä on vaikutusta sellaisten internetin käyttäjien, jotka turvautuvat kyseisen viestintäverkkoyhteyden tarjoajan palveluihin, mahdollisuuteen saada tietoja laillisesti saataviinsa. Muussa tapauksessa viestintäverkkoyhteyden tarjoajan puuttuminen mainittujen käyttäjien tiedonvälityksen vapauteen olisi kyseisen tavoitteen kannalta katsoen perusteetonta (tuomio 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, 56 kohta).

94 Viestintäverkkoyhteyden tarjoajan toteuttama toimenpide, joka muodostuu kyseisen verkon suojaamisesta, ei kuitenkaan ole sellainen, että sillä voi olla vaikutusta tällaisilla internetin käyttäjillä, jotka ovat käyttäneet kyseisen tarjoajan palveluja, olevaan mahdollisuuteen saada laillisesti tietoja, koska toimenpiteellä ei mitenkään tukita internetsivustoa.

95 Unionin tuomioistuin on neljänneksi jo todennut, että pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen määräyksen adressaatin kyseistä määräystä täytäntöön pannessaan toteuttamien toimenpiteiden on oltava riittävän tehokkaita kyseessä olevan perusoikeuden tehokkaan suojan varmistamiseksi, eli niillä on estettävä luvaton tutustuminen suojattuun aineistoon tai ainakin huomattavasti vaikeutettava tutustumista ja merkittävästi ehkäistävä sitä, että kyseisen määräyksen adressaatin palveluihin turvautuvat internetin käyttäjät tutustuvat kyseiseen niiden saataviin mainitun perusoikeuden vastaisesti saatettuun aineistoon (tuomio 27.3.2014, UPC Telekabel Wien, C-314/12, EU:C:2014:192, 62 kohta).

96 Tältä osin on todettava, että toimenpide, joka muodostuu internetyhteyden suojaamisesta salasanalla, voi saada kyseisen yhteyden käyttäjät luopumaan loukkaamasta tekijänoikeutta tai lähioikeuksia siltä osin kuin kyseiset käyttäjät ovat velvollisia ilmaisemaan henkilöllisyytensä vaaditun salasanan saamiseksi eivätkä voi siis toimia anonyymisti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

97 Viidenneksi on huomautettava, että ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen mukaan sen esiin tuomien kolmen toimenpiteen lisäksi ei ole olemassa mitään muuta toimenpidettä, jonka pääasiassa kyseessä olevan kaltaisen viestintäverkkoyhteyden tarjoaja voisi käytännössä toteuttaa noudattaakseen pääasiassa kyseessä olevan kaltaista määräystä.

98 Koska unionin tuomioistuin on hylännyt kaksi muuta toimenpidettä, se, että katsotaan, että viestintäverkkoyhteyden tarjoajan ei ole suojattava internetyhteyttään, johtaisi siis siihen, ettei immateriaalioikeuksia koskevaa perusoikeutta suojattaisi mitenkään, mikä olisi ristiriidassa oikeudenmukaista tasapainoa koskevan ajatuksen kanssa (ks. analogisesti tuomio 16.7.2015, Coty Germany, C-580/13, EU:C:2015:485, 37 ja 38 kohta).

99 Tämän perusteella toimenpidettä, jolla pyritään suojaamaan internetyhteys salasanalla, on pidettävä tarpeellisena immateriaalioikeuksien suojaa koskevan perusoikeuden tosiasiallisen suojaamisen varmistamiseksi.

100 Edellä esitetystä ilmenee, että tässä tuomiossa täsmennetyin edellytyksin toimenpidettä, joka muodostuu yhteyden suojaamisesta, on pidettävä sellaisena, että sillä voidaan toteuttaa oikeudenmukainen tasapaino yhtäältä immateriaalioikeuksien suojaa koskevan perusoikeuden ja toisaalta viestintäverkkoyhteyspalvelun tarjoavalla palvelun tarjoajalla elinkeinovapauteen olevan oikeuden ja kyseisen palvelun vastaanottajilla tiedonvälityksen vapauteen olevan oikeuden välillä.

101 Tämän johdosta viidenteen, yhdeksänteen ja kymmenenteen kysymykseen on vastattava, että direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 12 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava – kun otetaan huomioon perusoikeuksien suojasta ilmenevät vaatimukset sekä direktiiveissä 2001/29 ja 2004/48 säädetyt säännöt – siten, ettei se ole lähtökohtaisesti esteenä sellaisen määräyksen antamiselle, jolla – kuten pääasiassa kyseessä olevalla määräyksellä – sellaisen viestintäverkkoyhteyden tarjoaja, jonka avulla yleisö voi luoda yhteyden internetiin, velvoitetaan sakon uhalla estämään kolmansia saattamasta yleisön saataviin kyseisen internetyhteyden kautta tietty tekijänoikeudella suojattu teos tai sen osat internetin tiedostojenjakosivustolla (peer-to-peer), jos kyseisellä verkkoyhteyden tarjoajalla on valittavanaan teknisiä toimenpiteitä kyseisen määräyksen noudattamiseksi, vaikka kyseinen valinnanvapaus rajoittuukin ainoastaan toimenpiteeseen, joka muodostuu internetyhteyden suojaamisesta salasanalla, siltä osin kuin kyseisen verkon käyttäjät ovat velvollisia ilmaisemaan henkilöllisyytensä vaaditun salasanan saamiseksi eivätkä voi siis toimia anonyymisti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.

Oikeudenkäyntikulut

102 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

1) **Tietoyhteiskunnan palveluja, erityisesti sähköistä kaupankäyntiä, sisämarkkinoilla koskevista tietyistä oikeudellisista näkökohdista 8.6.2000 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2000/31/EY (direktiivi sähköisestä kaupankäynnistä) 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan a alakohdan ja teknisiä standardeja ja määräyksiä ja tietoyhteiskunnan palveluja koskevia määräyksiä koskevien tietojen toimittamisessa noudatettavasta menettelystä 22.6.1998 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 98/34/EY, sellaisena kuin se on muutettuna 20.7.1998 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 98/48/EY, 1 artiklan 2 alakohdan kanssa, on tulkittava siten, että pääasiassa kyseessä olevan kaltainen viestintäverkon ylläpitäjän tarjoama palvelu, joka muodostuu kyseisen verkon maksuttomasta yleisön käyttöön asettamisesta, on tuossa ensimmäiseksi mainitussa säännöksessä tarkoitettu ”tietoyhteiskunnan palvelu”, jos asianomainen palvelun tarjoaja suorittaa sen myymiensä tavaroiden tai tarjoamiensa palvelujen mainostamiseksi.**

2) **Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että jotta kyseisessä säännöksessä tarkoitettu palvelu, joka muodostuu viestintäverkkoyhteyden tarjoamisesta, voidaan katsoa tarjotuksi, edellytetään, että kyseinen yhteys ei ylitä vaaditun tietojen siirron toteuttamisen varmistavan teknisen, automaattisen ja passiivisen prosessin rajoja, eikä muiden lisävaatimusten ole täytyttävä.**

3) **Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että saman direktiivin 14 artiklan 1 kohdan b alakohdassa säädettyä edellytystä ei sovelleta analogisesti mainittuun 12 artiklan 1 kohtaan.**

4) **Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 2 artiklan b alakohdan kanssa, on tulkittava siten, ettei kyseisessä säännöksessä mainitun vaatimuksen lisäksi ole olemassa sellaisia muita vaatimuksia, jotka viestintäverkkoyhteyden tarjoavan palvelun tarjoajan on täytettävä.**

5) **Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa on tulkittava siten, että se on esteenä sille, että henkilö, jolle on aiheutunut vahinkoa siitä, että hänen oikeuksiaan teokseen on loukattu, voi vaatia viestintäverkkoyhteyden tarjoajalta korvausta sillä perusteella, että kolmannet ovat käyttäneet yhtä näistä yhteyksistä hänen oikeuksiensa loukkaamiseen, ja hänen korvausvaatimukseensa liittyvien kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen tai oikeudenkäyntikulujen korvaamista. Kyseistä säännöstä on sitä vastoin tulkittava siten, ettei se ole esteenä sille, että kyseinen henkilö vaatii tuon loukkauksen jatkamisen kieltämistä ja kehotusmenettelystä aiheutuneiden kulujen ja oikeudenkäyntikulujen maksamista viestintäverkkoyhteyden tarjoajalta, jonka palveluja on käytetty tuossa loukkauksessa, jos kyseisillä vaatimuksilla pyritään siihen, että kansallinen viranomainen tai tuomioistuin antaa määräyksen, jolla kyseistä verkkoyhteyden tarjoajaa kielletään sallimasta mainitun loukkauksen jatkaminen, tai ne johtuvat tällaisen määräyksen antamisesta.**

6) **Direktiivin 2000/31 12 artiklan 1 kohtaa, luettuna yhdessä saman direktiivin 12 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava – kun otetaan huomioon perusoikeuksien suojasta ilmenevät vaatimukset sekä direktiiveissä 2001/29 ja 2004/48 säädetyt säännöt – siten, ettei se ole lähtökohtaisesti esteenä sellaisen määräyksen antamiselle, jolla – kuten pääasiassa kyseessä olevalla määräyksellä – sellaisen viestintäverkkoyhteyden tarjoaja, jonka avulla yleisö voi luoda yhteyden internetiin, velvoitetaan sakon uhalla estämään kolmansia saattamasta yleisön saataviin kyseisen internetyhteyden kautta tietty tekijänoikeudella suojattu teos tai sen osat internetin tiedostojenjakosivustolla (peer-to-peer), jos kyseisellä verkkoyhteyden tarjoajalla on valittavanaan teknisiä toimenpiteitä mainitun määräyksen noudattamiseksi, vaikka kyseinen valinnanvapaus rajoittuukin ainoastaan toimenpiteeseen, joka muodostuu internetyhteyden suojaamisesta salasanalla, siltä osin kuin kyseisen verkon käyttäjät ovat velvollisia ilmaisemaan henkilöllisyytensä vaaditun salasanan saamiseksi eivätkä voi siis toimia anonyymisti, mikä ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen on tarkastettava.**

Allekirjoitukset